

درماتولوژی مبتنی بر شواهد: باب گفت‌وگو باز است!

سردبیر محترم؛

در سال ۲۰۱۴ در BMJ منتشر شد، اشاره کرد.^۵ این مقاله که بخش‌هایی از آن در نخستین سخنرانی سمینار مزبور مطرح شد، دربرگیرنده‌ی مشکلات دانسته‌شده‌ی مربوط به EBM است که در برخی انتقادات مطرح‌شده توسط همکاران وجود داشت. در همان جلسه‌ی سمینار نه فقط چالش‌های EBM و راهکارهای مقابله با آن‌ها مورد بحث قرار گرفت، بلکه توضیحاتی درخصوص انتقادات به جنبه‌های اخلاقی این رویکرد نیز ارائه شد. جای شگفتی نیست که همکاری‌هایی که در آن جلسه حضور نداشتند، این ذهنیت را داشته باشند که برگزارکنندگان سمینارهای EBM و EBD تنها به نکات مثبت این رویکرد پرداخته و از طرح مشکلات مربوطه سر باز می‌زنند. علاوه بر آن، این عزیزان از پاسخ‌هایی که در آن جلسه به برخی انتقادات و ابهامات پیرامون EBM داده شده بود، بی‌اطلاع بوده و هم‌چنان به ایرادات، انتقادات و ابهاماتی که پیش از این بارها در مقالات و کتب مرتبط با EBM مورد بحث قرار گرفته، ابهام‌زدایی شده و پاسخ مناسبی به آن‌ها داده شده^{۸-۱۰}، استناد می‌کردند.

خلاصه‌ی کلام آنکه این نامه نه با هدف دفاع تمام‌قد از EBD بلکه با این نگرش نوشته شده که فرصتی مناسب را برای منتقدان این حرکت که بعضاً از همکاری‌ها هستند که فراست، دانش و توانمندی‌های آن‌ها بر جامعه‌ی درماتولوژی کشور پوشیده نیست، فراهم آورد تا نظرات خود را طرح نمایند. برای آشنایی هرچه بیشتر همکاران با چالش‌ها و انتقادات پیرامون EBM، نگارندگان نامه‌ی حاضر در حال تدوین مطالبی هستند که در کنار بیان مشکلات و انتقادات مربوط به EBM در آن‌ها، به ارائه‌ی راهکارهای توصیه‌شده توسط صاحب‌نظران این حیطه نیز پرداخته شود.

کلیدواژه‌ها: بیماری‌های پوست، پزشکی مبتنی بر شواهد، پزشکی

در جریان «هفتمین سمینار پزشکی مبتنی بر شواهد: درماتولوژی، زیبایی و لیزر» که مهرماه سال جاری توسط مرکز آموزش و پژوهش بیماری‌های پوست و جذام دانشگاه علوم پزشکی تهران برگزار شد، متوجه این مهم شدیم که علی‌رغم گذشت قریب سه دهه از آغاز حرکت مهم پزشکی مبتنی بر شواهد (Evidence-Based Medicine [EBM])، کماکان ابهامات متعددی درباره‌ی این رویکرد به پزشکی نزد برخی از همکاران که خود اهل مطالعه و برخوردار از دانش به‌روز هستند، وجود دارد. به همین دلیل و به‌عنوان کسانی که از ابتدای آشنایی با EBM در راستای به‌کارگیری این رویکرد در رشته‌ی تخصصی بیماری‌های پوست یعنی درماتولوژی مبتنی بر شواهد (Evidence-Based Medicine [EBM]) تلاش کرده‌ایم^۱، بر آن شدیم تا با وفاداری به ذات نقادانه‌ی EBM، با نگارش این نامه ضمن ارج نهادن به توجه درخور تحسین همکاران، دری را برای به اشتراک گذاشتن نقطه‌نظرات همکاران منتقد EBD در این نشریه بگشاییم.

نخست، آشکارا این مهم را یادآور می‌شویم که رویکرد مبتنی بر شواهد به پزشکی مانند هر رویکرد دیگری به این رشته بدون شبهه و ایراد نیست. انتقاد و به چالش کشیدن EBM در نشریات معتبر پزشکی به دو دهه قبل و با انتشار مطلبی در قالب یادداشت سردبیر در نشریه‌ی Lancet با عنوان: «Evidence based medicine, in its place» بازمی‌گردد.^۲ البته دکتر Sackett و همفکران ایشان با انتشار نامه‌ای در نشریه‌ی معتبر BMJ پاسخ مناسبی به آن مطلب دادند.^{۳،۴}

در سال‌های اخیر نیز در مقالات متعددی به مشکلات مربوط به EBM پرداخته شده که از آن جمله می‌توان به مقاله‌ی Greenhalgh و همکاران که

نویسنده‌ی مسئول: دکتر علیرضا خاتمی
تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید نادری،
شماره‌ی ۴۱۵، مرکز آموزش و پژوهش بیماری‌های
پوست و جذام. کدپستی: ۱۴۱۶۶۱۳۶۷۵
Email: akhatami@tums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۷/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۷/۳۰

دکتر علیرضا خاتمی^۱
دکتر علیرضا فیروز^۲
۱. مرکز آموزش و پژوهش بیماری‌های پوست و
جذام، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
۲. مرکز کارآزمایی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی
تهران، تهران، ایران

References

1. Firooz A, Khatami A. [A review on evidence-based medicine]. Iranian Journal of Dermatology 2004; 7:101-11. [Persian]
2. [No authors listed]. Evidence based medicine; in its place. Lancet 1995; 346: 785.
3. Sackett DL, Rosenberg WM, Gray JA, et al. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. BMJ 1996; 312 (7023): 71-2.
4. Khatami A. [In memory of Dr. David L. Sackett (1934-2015)]. Dermatology and Cosmetic 2015; 6: 75-8. [Persian]
5. Greenhalgh T, Howick J, Maskrey N. Evidence based medicine: a movement in crisis? BMJ 2014;348:g3725 doi: 10.1136/bmj.g3725 (Published 13 June 2014).
6. Sackett DL, Straus SE, Richardson WS, et al. (eds.). Evidence-based medicine: How to practice and teach EBM. London. Churchill Livingstone, 2000.
7. Guyatt G, Rennte D. User's guide to medical literature. A manual for evidence-based clinical practice. Chicago. AMA Press, 2002.
8. Firooz A, Khatami A. [Evidence-based medicine]. In: Firooz A, Nassiri-Kashani M, (eds). Evidence-based dermatology. Tehran. Mehr-e-Novin Publications, 2007: 1-16. [Persian]

Evidence-based dermatology: It is open to debate!

Alireza Khatami, MD, MSc(PH),
MScMedEd¹
Alireza Firooz, MD^{1,2}

1. Center for Research and Training in Skin Diseases and Leprosy, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
2. Clinical Trial Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Three decades have passed since the first time evidence-based medicine (EBM), in its current form, was introduced. Arguably, over the past two decades it has been the most significant movement in medicine. There is no need to emphasize any approach to clinical medicine practice, including EBM, has its proponents and opponents. Certainly, EBM has been subjected to many challenges and criticisms. Some of those challenges are basically related to misunderstanding and misinterpretations of EBM. However, there are some challenges that are real and are acknowledged by the most loyal EBM supporters. After hearing some criticisms posed by few knowledgeable and competent dermatologists during the recently held 7th Evidence-Based Dermatology (EBD) seminar in Tehran, the authors of this letter, two of the pioneers of EBD in Iran, decide to open a gate for sharing and discussing different viewpoints on EBM and EBD.

Keywords: dermatology, evidence-based medicine, medicine

Received: Oct 7, 2015 Accepted: Oct 22, 2015

Dermatology and Cosmetic 2015; 6 (3): 180-182

Corresponding Author:

Alireza Khatami, MD, MSc(PH),
MScMedEd

No. 415, Taleqani Avenue, Tehran, Iran
Email: akhatami@tums.ac.ir

Conflict of interest: None to declare